

Nr 34.

Av herr **Welin**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om viss höjning av underhåll och pensioner till avskedad indelt manskap vid armén och flottan.

Enligt 1914 års senare riksdags, av Kungl. Maj:t godkända beslut har bland annat medgivits, dels att gratialet från Vadstena krigsmanshuskassa för underhållstagare, som är född tidigare än den 1 januari 1847, må utgå med 200 kronor, att gratialet från Vadstena krigsmanshuskassa för underhållstagare, som är född 1847, må utgå med 125 kronor, att gratialet från Vadstena krigsmanshuskassa för underhållstagare, som är född 1848, må utgå med 110 kronor; dels att pension från flottans pensionskassa för avskedad båtsman eller marinsoldat, som är född tidigare än den 1 januari 1847, må utgå med 200 kronor, att pension från flottans pensionskassa för avskedad båtsman eller marinsoldat, som är född 1847, må utgå med 125 kronor, att pension från flottans pensionskassa för avskedad båtsman eller marinsoldat, som är född 1848, må utgå med 110 kronor.

Till grund för dessa bestämmelser ligga Kungl. Maj:ts propositioner nr 188 och 229 vid ovannämnda riksdag jämte i anledning av dessa propositioner i andra kammaren väckta motioner, och som motivering anföres i huvudsak, vad 1912 års sakkunniga i sina betänkanden om höjning av underhåll och pensioner till avskedad manskap vid armén och flottan anför.

Beträffande *armén* yttra sakkunniga:

»Om behovet av förbättring i de nuvarande gratialen sålunda delvis genom lagen om folkpensionering med i densamma av oss föreslagen ändring blivit tillgodosett, så gäller detta dock ej för alla gratialister, vare

sig nuvarande eller blivande. Som vi redan vid refererandet av lagens bestämmelser omnämnde, äro alla personer, som den 1 januari 1914 fyllt 67 år, uteslutna från samtliga de förmåner, pensionslagen bereder. Genom detta stadgande komma, som vi förut omnämnt, 5,446 nuvarande underhållstagare att gå miste om pensionstillägg eller understöd. För dessa, vilka nått en ålder, då förmågan att själv försörja sig väl måste anses i allmänhet hava upphört, kvarstår alltså behovet av en förbättring i det nuvarande otillräckliga underhållet. I överensstämmelse med vad vi förut uttalat, hade det varit med-rättvisa och billighet förenligt, att underhållet föreslagits till det belopp, som anses motsvara existensminimum, eller åtminstone till det sammanlagda understödsbelopp, vi föreslagit för gratialister, som bliva delaktiga av folkpensioneringen. Orsaken, att vi nu ej ansett oss kunna föreslå så stort sammanlagt understödsbelopp åt dessa enligt pensionslagen överåriga, är väsentligen den högst avsevärda ökning i statsutgifter, som därav skulle föranledas, men härförutom ock den omständigheten, att då alla andra medborgare, vilka fyllt 67 år vid pensionslagens trädande i kraft, gå miste om den hjälp, denna lag avser att bereda kommande släkten på ålderdomen, kan det ju ej synas orättvist, om de gratialister, varom nu är fråga, få underkasta sig, att deras understödsbelopp bliva något mindre än det, varav senare generationer av gratialister kunna komma i åtnjutande. Ifrågavarande grupp av understödstagare rekryteras ju icke vidare, utan är utsatt för en hastig förminskning och torde, om ett 15-tal år, praktiskt sett hava upphört att finnas till, då de yngsta, som tillhöra gruppen vid nämnda tid, uppnått 82 års ålder. Av nu angivna grunder hava vi funnit oss böra föreslå åt dessa gratialister, vilka, som förut omnämnts, äro helt uteslutna från folkpensioneringens förmåner, ett till 200 kronor ökat gratial från Vadstena krigsmanshuskassa.

Kunna av nuvarande gratialister sist omnämnda 5,446 ej bekomma något pensionstillägg eller understöd, så finnes det, som vi redan förut omnämnt, en grupp om 2,180 man, som endast får åtnjuta dylikt till reducerat belopp på grund av folkpensioneringslagens bestämmelser för övergångsåren 1914—1918, att pensionstillägg eller understöd utgår för dessa år till därtill berättigade med endast respektive 50, 60, 70, 80 och 90 %. Ögraverat pensionstillägg eller understöd skulle alltså utgöra

.....	år 1914	.....	75 kronor
.....	» 1915	.....	90 »
.....	» 1916	.....	105 »

år 1917	120 kronor
» 1918	135 »

I likhet med vad vi uttalat angående de gratialister, som äro alldeles undantagna från pensionslagens förmåner, anse vi, att även nu ifrågasvarande underhållstagare, som under övergångsåren uppnått 67 års ålder, böra vara underkastade en reducering i det sammanlagda understödsbelopp, vi beräknat för dem, som tillfullo komma i åtnjutande av de förmåner, pensionslagen bereder. Då emellertid ej någon av dessa underhållstagare bör bliva sämre ställd än den, som redan den 1 januari 1914 fyllt 67 år, och vilken, enligt vad vi ovan uttalat, borde erhålla 200 kronor i underhåll, att i sin helhet utgå från Vadstena krigsmanshuskassa, hava vi funnit skäligt föreslå, att den gratialist, som under dessa övergångsår fyller 67 år och blir berättigad till pensionstillägg eller understöd, vilket utan inkomstavdrag skulle utgå med respektive 75, 90, 105, 120, 135 kronor, skall från Vadstena krigsmanshuskassa bekomma underhåll till ett belopp så stort, att hans sammanlagda understöd från folkpensioneringen och sagda kassa uppgår till minst 200 kronor, eller för år 1914 kr. 125 och för år 1915 kr. 110. Underhållet för dem, som fylla 67 år under de tre sista övergångsåren, bör utgå med endast 100 kronor eller med samma belopp, som vi föreslagit för alla övriga gratialister över 60 år. Häri genom skulle de, som

år 1916 fylla 67 år, erhålla	100 + 105 = 205 kr.
» 1917 » » »	100 + 120 = 220 »
» 1918 » » »	100 + 135 = 235 » ..

Beträffande *marinen* anföres följande:

»Om behovet av förbättring i pensionerna från flottans pensionskassa sålunda delvis genom lagen om allmän pensionsförsäkring med i densamma av oss föreslagen ändring skulle bliva tillgodosett, så gäller detta dock ej för alla nu ifrågasvarande flottans pensionstagare, vare sig nuvarande eller blivande. Som vi redan vid refererandet av lagens bestämmelser omnämnde, äro alla personer, som den 1 januari 1914 fyllt 67 år, uteslutna från samtliga de förmåner, pensionslagen bereder. Genom detta stadgande komma, som vi förut visat, 893 nuvarande pensionstagare att gå miste om pensionstillägg eller understöd. För dessa, vilka nått en ålder, då förmågan att själv försörja sig väl måste anses i allmänhet hava upphört, kvarstår

alltså behovet av en förbättring i de nuvarande otillräckliga pensionerna. I överensstämmelse med vad vi förut uttalat, hade det varit med rättvisa och billighet förenligt, att pensionen för dem föreslagits till det belopp, som anses motsvara existensminimum eller åtminstone till det sammanlagda understödsbelopp, vi föreslagit för de pensionerade båtsmän, som bliva delaktiga av folkpensioneringen. Orsaken, att vi nu ej ansett oss kunna föreslå så stort sammanlagt understödsbelopp åt dessa enligt pensionslagen överåriga, är väsentligen den högst avsevärda ökning i statsutgifter, som därav skulle föranledas, men härförutom ock den omständigheten att, då alla andra medborgare, vilka fyllt 67 år vid pensionslagens trädande i kraft, gå miste om den hjälp, denna lag avser att bereda kommande släkten på ålderdomen, det ju ej kan synas orättvist, om de f. d. båtsmän och marinsoldater, varom nu är fråga, få underkasta sig, att deras understödsbelopp bliva något mindre än det, varav senare generationer av deras likar kunna komma i åtnjutande. Ifrågavarande grupp av understödstagare rekryteras icke vidare utan är utsatt för en hastig förminskning och torde om ett 15-tal år praktiskt sett hava upphört att finnas till, då de yngsta, som tillhöra gruppen, vid nämnda tid uppnått 82 års ålder. Av nu angivna grunder hava vi funnit oss böra föreslå åt dessa flottans pensionstagare, vilka, som förut nämnts, äro helt uteslutna från folkpensioneringens förmåner, en till 200 kronor ökad pension från statsverket att utbetalas genom flottans pensionskassa.

Kunna av nuvarande pensionerade båtsmän och marinsoldater sist omnämnda 893 ej bekomma något pensionstillägg eller understöd, så finnes det, som vi redan förut omnämnt, en grupp om 209 man, som endast får åtnjuta dylikt till reducerat belopp, på grund av bestämmelsen i folkpensioneringslagen, att pensionstillägg eller understöd för övergångsåren 1914—1918 utgår till därtill på grund av arbetsinvaliditet berättigade med endast respektive 50, 60, 70, 80 och 90 %. Ograverat pensionstillägg eller understöd skulle alltså utgöra

år 1914	.....	75 kronor
» 1915	.....	90 »
» 1916	.....	105 »
» 1917	.....	120 »
» 1918	.....	135 »

I likhet med vad vi uttalat angående de flottans pensionstagare, som äro alldeles undantagna från pensionslagens förmåner, anse vi, att även nu

ifrågavarande dylika, som under övergångsåren uppnå 67 års ålder, böra vara underkastade en reducering i det sammanlagda understödsbelopp, vi beräknat för dem, som till fullo komma i åtnjutande av de förmåner, pensionslagen bereder. Då emellertid ej någon av dessa bör bliva sämre ställd än den, som redan den 1 januari 1914 fyllt 67 år, och vilken, enligt vad vi ovan uttalat, borde erhålla 200 kronor i underhåll, att i sin helhet utgå genom flottans pensionskassa, hava vi funnit skäligt föreslå, att den f. d. båtsman, som under dessa övergångsår fyller 67 år och på grund av arbetsinvaliditet blir berättigad till pensionstillägg eller understöd, vilket utan inkomstavrdrag skulle utgå med respektive 75, 90, 105, 120 och 135 kronor, skall genom flottans pensionskassa bekomma pension till ett belopp så stort, att hans sammanlagda understöd från folkpensioneringen och sagda kassa uppgår till minst 200 kronor, eller för år 1914 kronor 125 och för år 1915 kronor 110. Pension för dem, som fylla 67 år under de tre sista övergångsåren, bör utgå med endast 100 kronor eller med samma belopp, som vi föreslagit för alla övriga underhållstagare över 60 år. Härigenom skulle de, som

år 1916	fylla 67 år,	erhålla	100 + 105 = 205 kronor.
» 1917	»	»	100 + 120 = 220 »
» 1918	»	»	100 + 135 = 235 » .»

Nyssnämnda betänkannden finnas intagna i 1914 års senare riksdags handlingar 2 saml., 2 avd., 2 band, och tillåter jag mig i övrigt hänvisa till dessa betänkannden.

1912 års sakkunnigas åberopade motivering stödde sig emellertid på då gällande lag om allmän pensionsförsäkring av den 30 juni 1913, vars § 37 i övergångsbestämmelserna hade följande lydelse: —————

»Rätt till understöd enligt 33 § tillkommer ej den, som vid tiden för lagens ikraftträdande fyllt sextiosju år,» —————

»För dem, som före utgången av år 1918 förvärvat rätt till pensionstillägg eller understöd eller till ökning därav, bestämmas beloppen av pensionstillägg, understöd och ökning till följande procent av eljest stadgade belopp, nämligen

för den, som under år 1914	förvärvat sådan rätt, till	50 %
» » » » » 1915	» » » » »	60 %
» » » » » 1916	» » » » »	70 %
» » » » » 1917	» » » » »	80 %
» » » » » 1918	» » » » »	90 % .»

På grund av beslut vid 1915 års riksdag har emellertid § 37 erhållit följande ändrade lydelse, enligt lag 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, vilket framgår av förstnämnda lags 3 §, eller:

»1 mom. För den, som före utgången av år 1929 förvärvat rätt enligt lagen om allmän pensionsförsäkring till pensionstillägg eller understöd eller till ökning därav, bestämmes, med den begränsning som omförmäles i 2 mom. här nedan, beloppet av pensionstillägg, understöd och ökning till följande procent av i nämnda lag eljest stadgat belopp, nämligen

för den, som under år 1914	förvärvat sådan rätt, till 50 %
» » » » » 1915	» » » » 60 %
» » » » » 1916	» » » » 70 %
» » » » » 1917	» » » » 80 %
» » » » » åren 1918—1929	» » » » 90 %

2 mom. För den, vilken vid 1914 års ingång fyllt sextiosju år,»

»bestämmas beloppet av understöd eller ökning därav till 50 procent av i lagen om allmän pensionsförsäkring eljest stadgat belopp.»

Rätt till delaktighet av de förmåner, lag den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring ursprungligen erbjöd, har genom denna ändring blivit betydligt utsträckt, vilket haft till följd, att de före 1847 födda pensions- och underhållstagarna kommit i en vida gynnsammare ställning, än efter sistnämnda år födda, beträffande levnadsålder jämförbara pensions- och underhållstagare, på samma gång grunden för 1912 års sakkunnigas motivering för tilldelande av ett högre underhåll och en högre pension för sådana födda före 1847 bortfallit.

Någon anledning att numera låta underhålls- och pensionstagare, födda 1847 och senare, komma vid 67 års ålder i åtnjutande av ett mindre underhåll från Vadstens krigsmanshuskassa eller pension genom Flottans pensionskassa än det, som utgår för sådana födda före 1847, förefinnes sålunda numera ej, och från många av dem det berör hava bevekande framställningar gjorts i syfte att få rättelse i nu berörda hänseende. Även mig synes billighet och rättvisa kräva, att nu rådande missförhållande undanröjes. Den ökade kostnad, som därigenom kan komma att uppstå för statsverket, är jag ej i stånd att här angiva, men med all sannolikhet kommer den ej att uppgå till något avsevärdare årligt belopp, vilket en blivande utredning torde komma att utvisa.

På grund av vad sålunda blivit anført, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och under vilka villkor underhåll och pensioner till avskedat indelt manskap vid armén och flottan må kunna utgå med 200 kronor årligen till varje underhålls- eller pensionsberättigad vid fyllda 67 år.

Stockholm den 23 januari 1918.

S. Welin.

10

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..